

Komen er nu meerdere aanvragen binnen, waarbij hetzelfde schip als in te zetten winvaartuig aangedragen wordt, dan kan RWS deze vergunningaanvragers toch verplichten tot samenwerking. Het is in dit geval voor RWS namelijk om technisch-organisatorische redenen onmogelijk het contingent per vergunning te handhaven, omdat er niet op redelijke wijze na te gaan is wanneer het vaartuig voor welke vergunninghouder aan het winnen is. Dit neemt met zich mee dat niet bepaald kan worden wanneer welke vergunninghouder zijn quotum overschrijdt. Slechts een overschrijding van het gezamenlijke quotum door de vergunninghouders kan geconstateerd worden. De problemen zijn dus uit de weg wanneer de winners de vergunning onder één noemer aanvragen. Een neveneffect aan een dergelijke regeling is dat het voor schelpenwinners nutteloos zal zijn vele bedrijfjes op te richten om zo maar een zo hoog mogelijk quotum toebedeeld te krijgen. Hij zal dan immers voor iedere vergunningaanvraag een ander winvaartuig aan moeten voeren.

historische situatie

Ook kan er bij de afweging gekeken worden naar het verleden van een vergunningaanvrager, voorzover die relevant is voor de schelpenwinning in het Waddengebied. Het gaat bij deze beoordeling om twee aspecten: de betekenis die de winner voor de schelpensector heeft gehad en de betekenis die hij voor de Waddenzee heeft gehad. Er kan in dit oogpunt gedacht worden aan investeringen die in het verleden in dit belang zijn gedaan, vernieuwende ideeën die zijn aangereikt, maar ook de manier waarop in het verleden met regels is omgesprongen. Het probleem dat hier speelt is dat dit criterium erg gevoelig is voor subjectiviteit en bovendien moeilijk te kwantificeren valt. Het is dan ook aanbevelenswaardig lering te trekken uit de ervaringen in andere sectoren met de hantering van dit criterium.

afhankelijkheid van schelpenwinning

Ter bescherming van het belang van de schelpenwinners is het tevens een optie bij de beoordeling van de aanvraag te inventariseren in welke mate de aanvrager gebaat is bij het toegewezen krijgen van het door hem aangevraagde contingent. Dit impliceert dat het bedrijf, waarvoor de aanvraag ingediend wordt, doorgelicht moet worden op de activiteiten waarmee inkomen gegenereerd wordt. Bij de toewijzing van de contingenten zal een bedrijf dat alleen aan schelpenwinning doet hoger op de ladder staan dan een bedrijf waarin ook andere activiteiten plaatsvinden, waaronder tevens de verwerking of de toepassing van schelpen. Bovendien kan nog gekeken worden of de vergunningaanvrager reeds elders een contingent schelpen toegekend heeft gekregen. Ook dit zal een negatief effect hebben op de beoordeling van het contingent. Wanneer schelpen echter op landelijke basis worden verdeeld zal dit aspect niet mee hoeven spelen, tenzij schelpenwinners ook de Nederlandse grenzen gaan overschrijden.

5.5.5 Verdeling op landelijke basis

De winrechtenverdeling in een relatief kleine sector als die van de schelpenwinning zou in wezen niet regionaal opgesplitst hoeven te worden. Vooral wanneer er ook nog een maximum gesteld wordt aan het aantal uit te reiken vergunningen, valt deze verdeling goed op landelijke basis te doen, zodat de winning op doelmatiger wijze plaats zal kunnen vinden. Er zal dan wel een cultuuromslag binnen de regionale directies van RWS nodig zijn, waarbij minder langs elkaar heen wordt gewerkt en meer overleg wordt gepleegd. Zij zullen elkaar goed op de hoogte moeten houden van de hoeveelheden schelpen die door de verschillende vergunninghouders in de verschillende wingebieden zijn gewonnen.

Wanneer de vergunningverlening daadwerkelijk op landelijke basis plaats zal vinden, kan een tweetal afwegingscriteria bijgeschreven worden, waardoor winners zoveel mogelijk in de buurt van hun thuishaven kunnen gaan winnen en daarnaast zoveel mogelijk de schelpenmengsels kunnen winnen die zij het liefst willen.

geografische situatie

Zoals in paragraaf 5.4 reeds is besproken is het vanuit doelmatigheidsprincipes onverantwoord dat Zeeuwse schelpenwinners gedwongen worden naar de Waddenzee te komen en Noord-Nederlandse winners schelpen moeten gaan winnen in de Westerschelde, willen zij het onderste uit de kan halen. Bij een verdeling van de hele Nederlandse schelpenvoorraad zou aan de toewijzing van een contingent een winzone gekoppeld kunnen worden, waarbij gepoogd wordt iedere vergunninghouder zijn contingent zo veel mogelijk in de nabijheid van de thuishaven op te laten vissen. Op dit punt is de geografische situatie dus niet van invloed op de grootte van het toe te kennen contingent.

Uit het oogpunt van richtlijn 2 van het SOD1 kan dit echter wel het geval zijn. Deze richtlijn pleit voor een stimulering van de regionale economie:

'Vanuit het oppervlakedelfstoffenbeleid dient waar mogelijk een bijdrage te worden geleverd aan de economische ontwikkeling van betreffende regio's die voor ontgrondingen in aanmerking komen. Werkgelegenheidsaspecten dienen daarbij mede een rol te spelen.'

Wanneer rekening wordt gehouden met deze richtlijn kan gerekend worden op een positievere houding van aan het wingebied liggende gemeenten en provincies ten opzichte van de schelpenwinning. Zij zullen eerder tot planologische medewerking geneigd zijn, wanneer de schelpenwinning hun eigen economie ten goede komt. Bij de beoordeling van de geografische situatie van een bedrijf gaat het in dit opzicht niet zozeer om het adres van het bedrijf, waarvoor de vergunning wordt aangevraagd, maar veel meer om de adressen van de werknemers van het bedrijf en de thuishaven van het winvaartuig of de winvaartuigen. Wanneer deze gevestigd zijn in gemeenten of provincies, waarin de ontgroning plaats zal vinden, zal dit positief uitgedrukt moeten worden in het vergunde contingent.

schelpenmengsels

Vanwege een groter aantal toepassingsmogelijkheden winnen schelpenwinners het liefst kokkelrijke mengsels. De voorkomens van deze mengsels zijn praktisch beperkt tot de Waddenzee. Een geografische verdeling van de landelijke schelpenvoorraad puur op basis van de thuishavens van de winvaartuigen is dan ook niet gerechtvaardigd tegenover niet uit Noord-Nederland afkomstige schelpenwinners. De verhoudingen kokkelrijke en kokkelarme mengsels zullen in ieder toegekend contingent gelijkwaardig moeten zijn. Wanneer deze onderverdeling is aangebracht kan overgegaan worden tot de bepaling van de lokaties waar de winner deze mengsels kan gaan winnen.

Om de toepassing van kokkelarme mengsels te stimuleren zou de overheid kunnen overwegen ook het aandachtspunt schelpenmengsels mee te nemen in de belangenafweging. Hierbij zou het aanvragen van een hoger aandeel kokkelarm schelpenmengsel beloond moeten worden met het toekennen van een algeheel hoger contingent schelpen. Wel met dien beperking dat door deze verhoging het toebedeelde contingent kokkelrijk mengsel lager zal komen te liggen dan wanneer hij dit hogere aandeel kokkelarm mengsel niet had aangevraagd.

5.5.6 *Het democratische principe*

In de voorbije analyse van de winrechtenverdeling in de schelpenwinsector zijn voortdurend de in paragraaf 2 genoemde thema's: duurzaamheid, rechtvaardigheid en doelmatigheid teruggekomen. Echter wat in dit hoofdstuk ook reeds genoemd werd, was dat een verdeling waarbij aandacht gegeven is aan deze drie thema's dan pas juist is, wanneer die langs de democratische weg tot stand gekomen is. De bij de schelpenwinning betrokken belangen zullen gedurende het hele traject meerdere mogelijkheden moeten krijgen om hun visie te doen gelden, zodat die niet nog eens bij de Raad van State naar voren komt. Hoe eerder de verschillende belangen bij de besluitvorming betrokken worden, hoe eerder de door hun ervaren knelpunten daarbij gesignaleerd kunnen worden, hoe meer tijd er resteert oplossingen voor die knelpunten te vinden.

6 ADMINISTRATIE VERGUNNINGHOUDERS

6.1 Inleiding

Vergunninghouders zijn volgens de vergunningvoorwaarden verplicht administratie bij te houden omtrent de winning van schelpen en hier (maandelijks) opgave van te doen aan het hoofd van de dienstkring. In het hoofdstuk 4 is al aan de orde geweest welke gegevens het betreft. Deze gegevens worden gebruikt voor de handhaving van de quota, het volgen van de ontwikkeling van schelpenbanken, het volgen van de ontwikkelingen in marktbehoefte (en gebruik) van schelpen. Bij deze gegevens gaat het om een tweetal vragen:

- Wat is de betrouwbaarheid van de gegevens?
- Hoe dienen de gegevens behandeld te worden in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB); moeten/mogen deze gegevens openbaar inzichtelijk zijn?

6.2 Betrouwbaarheid gegevens

Omtrent de kwaliteit van de gegevens is betrouwbaarheid het belangrijkste aspect. Een (geringe mate) van betrouwbaarheid kan namelijk aanleiding zijn om de registratie van gegevens door middel van technologische hulpmiddelen geautomatiseerd te laten verlopen. Met betrekking tot de betrouwbaarheid van ieder aspect van de opgaven is het volgende geconstateerd:

- *winhoeveelheid*
Met behulp van een “beunmeter” en een omrekeningstabel kan een vergunninghouder op eenvoudige wijze de inhoud van het gevulde laadruim worden berekend. Dit betreft dan echter de hoeveelheid zonder de zogenaamde “kop”. Hiervoor zal nog een extra percentage gerekend moeten worden.
- *winplaatsen*
Naast radar, GPS en vaarwegmarkering navigeren de schippers ook op ervaring. Het is derhalve goed te bepalen op welke winplaats gewonnen is.
- *losplaatsen*
Er is een beperkt aantal havens die aangedaan worden als losplaats; hier kan geen twijfel over ontstaan.
- *schelpensoort*
Het laadruim bevat meestal slechts één soort schelpen (schone schelpen of kleischelpen). Slechts in zeer weinig gevallen bevat het ruim beide soorten. Dit kan alleen het geval zijn wanneer begonnen wordt met de winning boven de Waddeneilanden en geëindigd in de Waddenzee. Dit kan wel eens voorkomen. Andersom komt eigenlijk niet voor. In dat geval is het dus een kwestie van schatten hoeveel schelpen er al in lagen alvorens naar de Waddenzee is gegaan. Op basis van ervaring kan een schipper dit vrij nauwkeurig doen.

6.3 Openbaarheid gegevens

In een evaluatiegesprek met de vergunninghouders geeft een Zeeuwse winner te kennen dat hij direct belang heeft bij de kennis van de wingegevens van andere vergunninghouders en van de getroffen maatregelen of sancties ten opzichte van andere vergunninghouders. Zijn motivatie hiervoor is gelegen in het feit dat het staken van winactiviteiten van concurrenten direct invloed heeft op zijn marktpositie van de vergunninghouder. Ook beïnvloedt het type en de zwaarte van de opgelegde sanctie de bereidheid om zich aan de vergunningsvoorwaarden te houden of daadwerkelijk te stoppen met schelpenwinning. Aan het eind van dit gesprek is echter toch afgesproken dat Rijkswaterstaat (RWS) deze wingegevens als bedrijfsgegevens beschouwt en niet aan derden verstrekt zullen worden. Desalniettemin heeft diezelfde Zeeuwse winner op latere momenten wel gehoor gekregen aan zijn verzoek om de gegevens van concurrenten. In

deze beschouwing is deze problematiek nader geanalyseerd. Hierbij is met de gegevens bedoeld de winhoeveelheden. Deze behoeven namelijk een andere benadering dan de winplaatsen.

De *Wet Openbaarheid Bestuur* (WOB) is bedoeld om de burgers de gelegenheid te geven kennis te nemen van de informatie (beschikbare gegevens, neergelegd in schriftelijke stukken) waarover het bestuur beschikt⁴³. Hierop zijn echter enkele uitzonderingen van toepassing. De in dit verband relevante uitzonderingen zijn: [Damen 1980]

- gegevens die nog in bewerking zijn;
- bedrijfs- en fabricage gegevens;
- gegevens die van belang zijn voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
- gegevens die van belang zijn bij de inspectie, controle en toezicht door overheidsorganen;
- gegevens waarbij het openbaar maken van belang is ter voorkoming van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel derden.

Ten eerste kan gesteld worden dat een verzoek om informatie niet hoeft te worden ingewilligd wanneer het gaat om gegevens die nog *in bewerking* zijn of die, hoewel gereed, op zichzelf een onvolledig en daardoor vertekend beeld zouden geven. De wetgever heeft willen voorkomen dat door het verschaffen van brokstukken onrijpe of eenzijdige informatie onnodige onrust of ongefundeerde verwachtingen onder de bevolking zouden worden gewekt. In de regel worden gegevens als 'gereed en volledig' beschouwd als het bevoegde gezag ze voldoende acht om er zijn beleidsopvattingen op te baseren⁴⁴ [Damen 1980].

Ten tweede blijft het verstrekken van informatie achterwege indien dit "*bedrijfs- en fabricagegegevens*" betreft voor zover deze vertrouwelijk aan de overheid zijn medegedeeld (art 4c). Tal van gegevens worden door bedrijven aan de overheid medegedeeld om deze in staat te stellen ze te verwerken tot statistieken, die vervolgens worden gepubliceerd. Uit deze statistische publicaties valt dan niet af te leiden welke bedrijven welke gegevens hebben verschaft. De maatschappij krijgt op deze manier de (statistische) gegevens die zij behoeft en de gegevens van individuele bedrijven blijven van vertrouwelijke aard. Er zijn ook gevallen waarin bedrijven wettelijk verplicht zijn tot het verstrekken van bedrijfs- en fabricagegegevens. Zij verschaffen die dan op grond van die wettelijke verplichting zonder dat daar een wettelijke verplichting voor de overheid om die gegevens geheim te houden tegenover staat. Ook in die gevallen kunnen de gegevens zijn verstrekt in het kader van een contact dat het bedrijf redelijkerwijze als vertrouwelijk mag beschouwen [Damen 1980].

Voorts is nog een drietal *relatieve uitzonderingsgevallen* van belang. Artikelen 4f, 4g en 4i bepalen dat het verstrekken van informatie achterwege blijft indien en voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van: [Damen 1980]

- Opsporing en vervolging van strafbare feiten (art 4f).
- Inspectie, controle en toezicht door overheidsorganen (art 4g).
- Het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel derden (art 4i).

⁴³ Artikel 1 van de WOB verplicht een overheidsorgaan om een verzoek om informatie in te willigen mits daartegen geen bezwaar bestaat. Het bezwaar waarop in artikel 1 bedoeld wordt, is verwoord in de artikel 1, tweede lid, en artikel 4 van de WOB. Hierin staat een aantal uitzonderingen opgesomd.

⁴⁴ Het is niet in alle gevallen eenvoudig om uit te maken wanneer gegevens 'gereed' zijn en 'volledig'. Men kan met het verzamelen, ordenen en bewerken van gegevens, om tot een verantwoorde oplossing te komen voor een bepaalde beleidsproblematiek, tot in het oneindige doorgaan. Intussen eist de bestuurspraktijk dat er beslissingen genomen worden. Veelal moet men beslissingen baseren op gegevens die niet geheel, maar zoveel mogelijk voldoen aan de eis 'gereed en volledig'.

Bij deze relatieve uitzonderingsgronden vindt een afweging plaats tussen het belang in kwestie en het belang van het verstrekken van informatie. Het belang van het verstrekken van informatie mag echter niet worden gelijkgesteld aan het belang van de informatie voor de verzoeker. Voor de verzoeker om informatie kan het bijvoorbeeld van groot belang zijn inzicht te krijgen in de financiële positie van een concurrent, waaromtrent gegevens bij de overheid berusten. Dit belang is niet beoogd geweest bij de wetgever. De wetgever heeft het oog gehad op het belang van de informatie als zodanig: het publieke belang daarvan. Weliswaar kan het publieke belang van het verstrekken van informatie tegen zo'n beschermd belang opwegen, maar dat moet dan wel een voor de hand liggende zaak zijn. Als een verzoeker er in slaagt inzage te krijgen in de financiële gegevens van een concurrent om daar zijn voordeel mee te doen, dan wordt deze concurrent onevenredig benadeeld zonder dat daar een publiek belang van informatieverstrekking tegenover staat⁴⁵.

Een doeltreffend middel om de belangen op verantwoorde wijze tegen elkaar af te wegen is het *horen* van de oorspronkelijke eigenaar van de gegevens. Dit betekent dan dat pas beslist over het publiceren van informatie, nadat die derde is gehoord. Wanneer de eigenaar bezwaren heeft tegen het verstrekken van de informatie heeft het overheidsorgaan wel de bevoegdheid om deze bezwaren te negeren. In bijzondere gevallen kan de overheid er voor kiezen vaak om, wanneer het van mening is dat openbaarheid van de informatie ook het publiek belang dient, de informatie pas na afloop van een bepaalde termijn te verstrekken. Hierdoor krijgt de derde de gelegenheid te ageren alvorens de informatieverstrekking een feit is geworden. Deze uitzonderingsgronden van artikel 4 dragen volgens de Memorie van Toelichting een verplicht en limitatief karakter [Damen 1980].

Er is tot nu toe slechts gesproken over het verzoek om informatie. Het verstrekken van informatie over het beleid, waaronder begrepen de voorbereiding en uitvoering ervan, kan volgens artikel 2, eerste lid, ook verplicht worden gesteld aan het overheidsorgaan. Maatstaf hiervoor is dat dit in het belang is van een goede en democratische bestuursvoering. Openheid en openbaarheid worden daarbij als middelen gezien om dit hogere doel te bereiken [Damen 1980].

6.4 Conclusie

Met betrekking tot de gegevens die voortvloeien uit de controlesystematiek van de schelpenwinning (specifiek de winhoeveelheden en de winplaatsen) kan geconcludeerd worden dat de wingegevens als bedrijfsgegevens kunnen worden beschouwd. Het betreft namelijk gegevens die verstrekt worden vanuit een wettelijke verplichting voor de vergunninghouder, zonder dat daar direct een wettelijke verplichting van de overheid tegenover staat om deze gegevens geheim te houden. Ook deze gegevens mogen redelijkerwijze als vertrouwelijk beschouwd worden en als zodanig niet zonder toestemming gepubliceerd worden. Bovendien kunnen de gegevens omtrent winhoeveelheden beschouwd worden als onvolledig of nog niet gereed, want ze zijn onvoldoende om er beleidsopvattingen op te baseren. Het betreft namelijk maandelijkse gegevens waaruit geen schade aan het milieu kan worden geconcludeerd. Dit kan pas wanneer de gegevens op jaarbasis worden bekeken ten opzichte van de vergunde hoeveelheden. Het publiek heeft derhalve geen enkel belang bij dergelijke gegevens. In dit geval prevaleert het individuele bedrijfsbelang boven het publieke belang.

⁴⁵ Hij kan daar in rechte schadevergoeding voor eisen wegens verstrekking van informatie in strijd met art 4 van de WOB.

Ten aanzien van de maandelijkse winhoeveelheden kan derhalve gesteld worden dat ze niet openbaar mogen worden gemaakt wanneer hier bezwaren voor bestaan bij de eigenaar. In deze situatie krijgt echter aan het einde van het jaar het publieke belang de overhand en zullen de jaarlijkse hoeveelheden wel openbaar gemaakt moeten worden. Deze gegevens (per jaar) worden al openbaar gemaakt in de jaarverslagen. De overheid is eindverantwoordelijk omtrent de beslissing om de gegevens gedurende het jaar te publiceren. Publicatie van de maandelijkse gegevens zou in het belang zijn van een goede en democratische bestuursvoering. Echter neemt, naarmate het einde van het jaar nadert, het belang van inspectie, controle en toezicht ook toe. Het is moeilijk in te schatten in hoeverre publicatie van de gegevens de controle en toezicht bemoeilijkt. Het is wel een extra stimulans om daadkrachtig te handhaven. Belanghebbenden kunnen dan immers over de schouder meekijken. Anders is dit voor de gegevens omtrent de winplaatsen. Het op onvergunde locaties winnen van schelpen is illegaal. De overheid dient hier vanuit haar openbare (beheers)taak tegen op te treden. Het publiek belang van deze gegevens is in dit geval groter dan het individueel bedrijfsbelang. Het publieke belang is daarnaast gediend bij de beschikbaarheid van voldoende bouwstoffen tegen een betaalbare prijs. Met name uit dit laatste aspect kan geconcludeerd worden dat het niet zo mag zijn dat slechts één vergunninghouder beschikt over gegevens van zijn concurrenten. Dit kan hem in een bevoorrechte positie brengen, die niet op eerlijke concurrentie is gebaseerd, waardoor de prijs opgedreven kan worden tot boven het niveau van “een redelijke prijs”.

6.5 Aanbeveling

Al met al kan geadviseerd worden dat in het belang van een democratische besluitvorming de overheid zou moeten trachten om alle vergunninghouders op één lijn zien te krijgen omtrent volledige publicatie van de alle gegevens. Dit is voor de vergunninghouders misschien een extra stimulans om volgens de regels te werken, omdat een daadkrachtige handhaving de goede naam en concurrentiepositie van een bedrijf zal schaden.

Is niet elke vergunninghouder het hier mee eens dan kan hier geen uitzonderingspositie voor gelden. Een ieder dient gelijk behandeld te worden, dus het kan niet zo zijn dat de ene vergunninghouder wel kan beschikken over de gegevens van anderen en de ander niet, dus voor iedereen openbaar of voor niemand.

LITERATUUR

- Addink, G.H. (1999), *Algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Monografieën Algemene wet bestuursrecht*, Kluwer, Deventer, 1999.
- Akyürek-Kievits, H.E. (1998), *Tussen protectie en concurrentie*, Kluwer, Deventer, 1998.
- Ast, J.A. van en H. Geerlings (1993), *Milieukunde & milieubeleid – een introductie*, Samsom H. D. Tjeenk Willink, Alphen aan den Rijn.
- Blomberg, A.B. en F.C.M.A. Michiels (1997), *Handhaven met effect*, VUGA Uitgeverij B.V., Den Haag.
- Damen, L.H.M. (1980), *Wet openbaarheid van bestuur – Kluwers Fiscale en Juridische Wegwijzers*, Kluwer, Deventer.
- Fierstra, M.A. (1993), *Europees mededingingsrecht*, Kluwer, Deventer, 1993.
- Ike, P. (1994), *Ontgrondingen in de greep. De herziening van de ontgrondingenwet*, Geo Pers, Groningen, mei 1994.
- Ike, P. (2000), *De planning van ontgrondingen*, Geo Pers, Groningen, januari 2000.
- LNV (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij) (1993), Directie Landbouw, *Regeling superheffing 1993*, Den Haag, 1993.
- LNV (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij) (1997), Directie Visserij, Brochure nr. 07, *Vissen in Nederland. Over zee-, kust- en binnenvisserij*, Den Haag, 1997.
- LNV (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij) (1999), Directie Visserij, *Gemeenschappelijk Visserijbeleid 2002*, Den Haag, 1999
- Michiels, F.C.M.A. (1999), *Hoofdzaken van het bestuursrecht*, Kluwer, Deventer.
- Provincie Limburg (1997), Bureau Ontgrondingen, *Grondstoffenplan provincie Limburg. Limburgse grondstoffen, een duurzame inzet*, Maastricht.
- Provincies Noord-Brabant, Gelderland en Limburg (1994), *Intentieverklaring met betrekking tot afstemming vergunningverlening beton- en metselzand voorziening*, 9 februari 1994.
- Rademaker, L. (1981), *Sociologische grondbegrippen*, Aula-boeken 985, Spectrum, Utrecht/Antwerpen.
- Roo, G. de (1993), *Gaten in de stilte. Het beheer van het stiltegebied Waddenzee*, Geo Pers, Groningen, 1993.
- Roo, G. de (1999), *Planning per sé, planning per saldo*, Sdu, Den Haag, mei 1999.
- Roosmalen, M.M. van (1996), *Enige bestuursrechtelijke begrippen en de Algemene wet bestuursrecht*, Koninklijke Vermande, Lelystad.

- RIKZ (Rijksinstituut voor Kust en Zee) (1998), *MER Schelpenwinning*, Den Haag, juli 1998.
- RIKZ (Rijksinstituut voor Kust en Zee) (2000), *Waddenzee quality status rapport 1999*, Haren, 2000.
- Schreur, J. e.a. (1994), *Basisboek Milieurecht*, Coutinho, Bussum, maart 1994.
- StAB (Stichting Advisering Bestuursrechtspraak) (1999), *StAB/34205/H tot en met StAB/34211/H*, Den Haag, december 1999.
- TK (Tweede Kamer), 1993-1994, 23 568, nr. 3. Wijziging van de Ontgrondingenwet en andere wetten, *Memorie van Toelichting*, Den Haag, 21 juli 1995.
- TK (Tweede Kamer), 1994-1995, 23 568, nr. 9. Wijziging van de Ontgrondingenwet en andere wetten. *Nota naar aanleiding van het eindverslag*, Den Haag, 21 juli 1995.
- TK (Tweede Kamer), 1998-1999, 26 416, nr. 2, Schelpenwinning. *Verslag schriftelijk overleg*, Sdu, Den Haag, 13 april 1999.
- TK (Tweede Kamer), 1998-1999, 22 343, nr. 44, Handhaving milieuwetgeving. *Brief van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer*, Den Haag, 8 september 1999.
- V&W (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) (1995a), Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Dienst Weg- en Waterbouwkunde, *Marktondezoek schelpenwinning. Een verkenning van de schelpenmarkt in de komende 15 jaar*, 3 oktober 2000.
- V&W (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) (1995b), Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie Noord-Nederland, *Beheersplan Waddenzee 1996-2001*, Leeuwarden.
- V&W (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) (1998), Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Hoofdkantoor van de Waterstaat, *Landelijke Beleidsnota Schelpenwinning*, Den Haag, december 1998.
- V&W (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) (1999a), Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie Noord-Nederland, *Handhavingsprogramma Waddenzee 1999*, Leeuwarden.
- V&W (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) (1999b), Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie Noord-Nederland, *Jaarboek Waddenzee 1998*, Leeuwarden.
- V&W (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) (1999c), Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie Noord-Nederland, *Beschikking schelpenwinning Waddenzee, aangrenzende zeegaten en voorliggende Noordzee kustzone – DNN 1999/1533*, Leeuwarden, 1 maart 1999.
- V&W (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) (1999d), Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie Noordzee, *Beschikking schelpenwinning overige Noordzee - AMU/2850*, Rijswijk, 1 juli 1999.

- V&W (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) (2000a), Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie Noord-Nederland, *Vervolgonderzoek Schelpenwinning Waddenzee*, Leeuwarden.
- V&W (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) (2000b), Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie Zeeland, *Beschikking schelpenwinning Westerschelde – RVR 6360*, Middelburg, 25 juli 2000.
- V&W (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) (2000c), Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie Zeeland, *Beschikking zandwinning Westerschelde – RVR 740*, Middelburg, 8 februari 2000.
- V&W en VROM (Ministerie van Verkeer en Waterstaat en Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer) (1995), *Structuurschema Oppervlaktedelfstoffen, Deel 3, Kabinetsstandpunt*, Sdu, Den Haag, 1 juni 1995.
- VROM (Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer) (1992), *Nota Waddenzee, Deel 1, Ontwerp PKB*, Den Haag, 1992.
- VROM (Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer) (1993), *Nota Waddenzee, Deel 3, Kabinetsstandpunt PKB*, Den Haag, 1993.

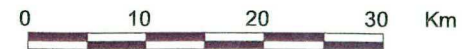
Administratieve grenzen Waddengebied

Legenda

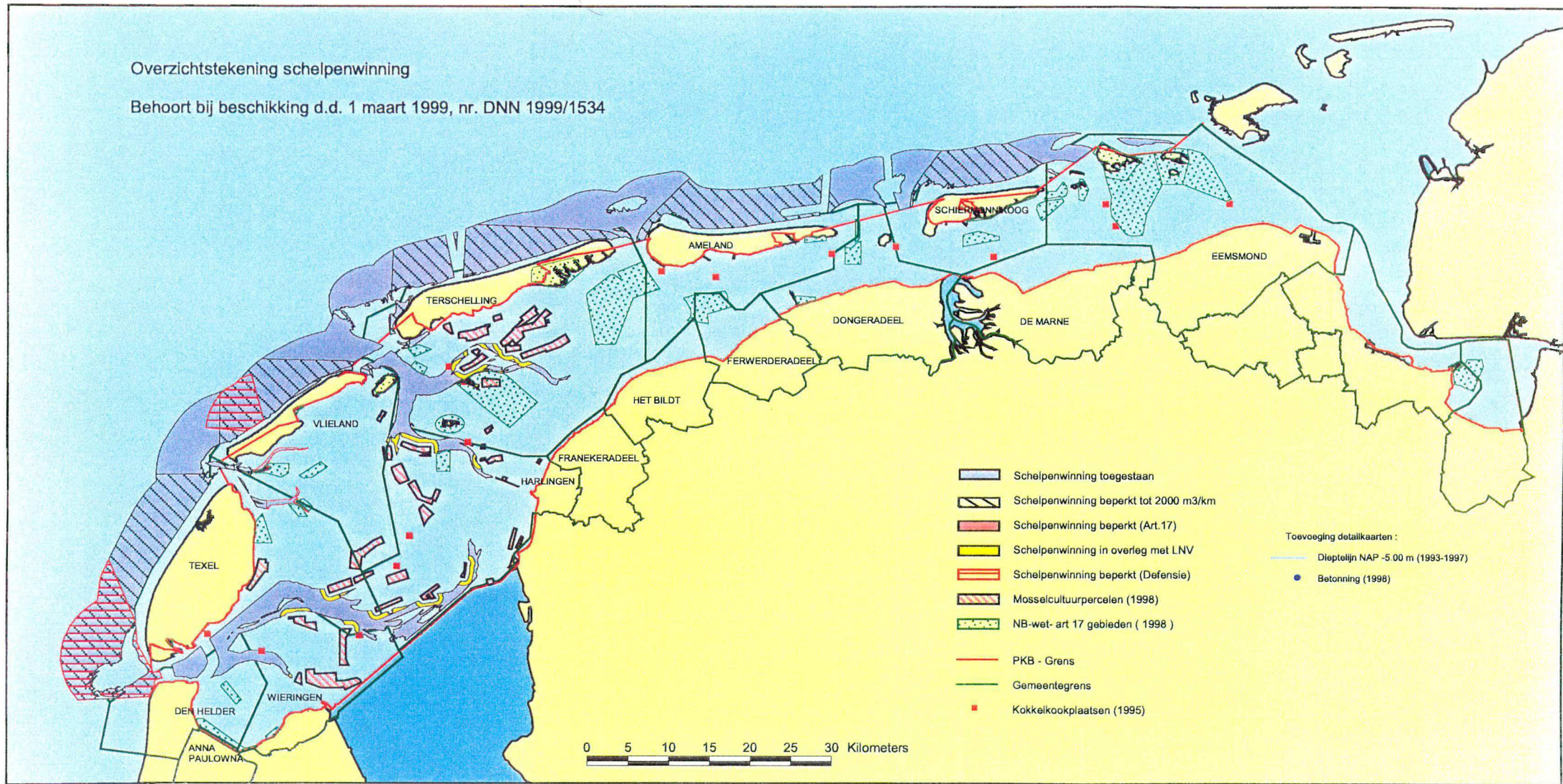
- verdragsgebied Eems - Dollard
- trilateraal samenwerkingsgebied
- PKB begrenzing
- provinciegrens
- gemeentegrens
- gemeentenaam

BIJLAGE 1 ADMINISTRATIEVE GRENZEN WADDENGEBIED

Overzichtstekening schelpenwinning

Behoort bij beschikking d.d. 1 maart 1999, nr. DNN 1999/1534

BIJLAGE 2 SCHELPEWINGEBIEDEN IN HET WADDENGEBIED

BIJLAGE 3 Beschikking schelpenwinning Waddenzee

ANNEX 1

Voorschriften behorende bij beschikking d.d. 1 maart 1999, nummer DNN 1999/1533

Voorschriften

Plaats en hoeveelheid

- 1 De winning van schelpen mag uitsluitend plaatsvinden binnen de gebieden, die zijn aangegeven op de bij deze beschikking behorende tekeningen en onder de daarbij aangegeven beperkingen tot een maximale jaarlijkse hoeveelheid voor de jaren 1999, 2000 resp. 2001 van resp. 8.400 m³; 10.900 m³ en 13.800 m³, waarvan resp. m³; 4.700 m³ en 5.900 m³ uit de Waddenzee (PKB-gebied).
- 2 Op deze tekeningen zijn indicatief deelgebieden (nabij mosselpercelen) aangegeven, waarbinnen het winnen van schelpen uitsluitend is toegestaan met voorafgaande toestemming van de visserijkundig ambtenaar van de Directie Visserij.
- 3 Geen winning van schelpen mag plaatsvinden:
 - a binnen een afstand van minimaal 500 m van waterkeringen, kwelders, kunstwerken, in gebruik zijnde kabels en buisleidingen en afgebakende mosselpercelen, tenzij op tekening anders aangegeven;
 - b binnen een zone van 500 - 1000 m gemeten vanuit afgebakende mosselpercelen, tenzij met toestemming van de visserijkundig ambtenaar en met inachtneming van de door deze te stellen voorwaarden;
 - c binnen een afstand van 1000 m bovenstrooms van de door de directie Visserij aangewezen en als zodanig in gebruik zijnde kokkelkookplaatsen op dagen, waarop daadwerkelijk wordt gekookt;
 - d binnen een afstand van 1500 m van rust- en zooggebieden van zeehonden en op 500 m van vogelconcentraties;
 - e in gebieden met een geringere diepte dan NAP -5 m;
 - f nabij of in natuurlijke mosselbanken;
 - g ter plaatse van aangetroffen mosselzaadbanken, tenzij met uitdrukkelijke toestemming van het dienstkringhoofd en/of voornoemde visserijkundig ambtenaar en de directeur Noord van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij te Groningen;
 - h in de krachtens de Nb-wet aangewezen artikel 17 gebieden tijdens verboden periodes;
 - i in de op de tekening(en) aangegeven onveilige zones van de bij Defensie in gebruik zijnde schietterreinen voorzover deze ten tijde van het winnen van schelpen daadwerkelijk bij Defensie in gebruik zijn;
 - j buiten geconcentreerde dode schelpenvoorkomens;
 - k in gebieden waarin zich levende schelpenbanken (w.o. spisula's) bevinden.

Toestand van de bodem

- 4 Bij de schelpenwinning mogen geen plaatselijke kuilen en putten ontstaan. Het aantasten van platen is verboden.
- 5 De blijvende diepte tot waarop de schelpenwinning mag worden uitgevoerd, kan voor elke winplaats door het dienstkringhoofd worden bepaald. De onderkant van de zuigbuis mag niet dieper reiken dan door of vanwege het dienstkringhoofd is vastgesteld.

- 6 De schelpenwinning moet overigens geschieden volgens aanwijzingen van het dienstkringhoofd of van de door deze aan te wijzen ambtenaren.

Veiligheid scheepvaart

- 7 Door het gebruik maken van deze vergunning mag geen hinder aan de scheepvaart worden veroorzaakt.

Zinken vaartuigen enz.

- 8 Van het zinken van vaartuigen, werktuigen of inrichtingen, zomede van het verloren gaan van ankers of andere voorwerpen bij de in deze vergunning bedoelde werkzaamheden in gebruik, moet onmiddellijk worden kennis gegeven aan het dienstkringhoofd.
- 9 Deze vaartuigen, werktuigen, inrichtingen of voorwerpen moeten alsdan door en op kosten van de vergunninghoudster binnen een door het dienstkringhoofd vast te stellen termijn worden opgeruimd.

Verband met andere werken

- 10 De vergunninghoudster is verplicht zich er van op de hoogte te stellen of zich op of nabij de plaatsen waar de schelpenwinningen zullen worden uitgevoerd, eventueel derden rechten, werken of eigendommen hebben. Indien zulks het geval is, is zij verplicht vooraf overleg te plegen met die derde(n) met een melding daarvan aan het betrokken dienstkringhoofd.

Historische vondsten

- 11 Indien tijdens de uitvoering van de schelpenwinning voorwerpen, sporen of overblijfselen worden aangetroffen welke, naar redelijkerwijs kan worden vermoed, van historisch, oudheidkundig of wetenschappelijk belang zijn, is de vergunninghoudster verplicht hiervan binnen drie dagen melding te doen aan de directeur van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Postbus 510, 8200 AM Lelystad (tel. (0320) 26 97 00) en aan het dienstkringhoofd.

Explosieven

- 12 Aangetroffen explosieven in gebieden in gebruik bij de Luchtmacht dienen te worden gemeld bij de Explosieven en Opruimingsdienst Luchtmacht, Postbus 77, 4630 AB Hoogerheide (tel. (0161) 29 86 24) en die van de Landmacht bij de Explosieven en Opruimingsdienst Landmacht, Gutenbergweg 10, 4104 BA Culemborg (tel. (0345) 54 33 00).
Tevens dient het dienstkringhoofd van het vinden van explosieven in kennis te worden gesteld.

Controle en toezicht

- 13 Direct na het van kracht worden van de vergunning en vervolgens jaarlijks vóór 1 januari dient de vergunninghoudster bij het dienstkringhoofd een werkplan in waarin is opgenomen op welke wijze en op welke plaatsen hij voornemens is het komende jaar schelpen te winnen. Hij dient hierbij aan te geven hoe en in welke

mate hij rekening houdt met de in de vergunning genoemde belangen en de werkzaamheden van derden.

- 14 Alvorens voor de eerste maal van deze vergunning gebruik te maken, alsmede bij hervatting van de schelpenwinning na onderbrekingen langer dan twee maanden, moet de vergunninghoudster in overleg treden met het dienstkringhoofd omtrent de plaatsen waar de schelpenwinning zal geschieden.
- 15 De vergunninghoudster moet het dienstkringhoofd zo spoedig mogelijk van tevoren in kennis stellen van het tijdstip waarop de schelpenwinning wordt aangevangen c.q. hervat.
- 16 Voordat met het zuigen op de winplaats wordt begonnen dient vergunninghoudster zich aan te melden bij de betreffende Zeeverkeerspost (werkkanaal 5). Evenzo geldt dit voor het beëindigen van de werkzaamheden.
- 17 De te gebruiken winwerktuigen en de transportmiddelen behoeven de goedkeuring van het dienstkringhoofd. Nadien aangebrachte wijzigingen (bijv. beuninhoud) dienen terstond aan het dienstkringhoofd te worden gemeld.
- 18 Een gewaarmerkt afschrift van de meetbrief van het transportmiddel dient aan het dienstkringhoofd te worden verstrekt.
- 19 De vergunninghoudster draagt er zorg voor dat de voor de schelpenwinning gebruikte vaartuigen en/of de vaartuigen die het gewonnen bodemmateriaal vervoeren:
 - a van meetbrieven en duidelijk aangegeven ijkschalen zijn voorzien;
 - b niet dieper dan de onderzijde van de ijkschalen worden geladen.
- 20 De vergunninghoudster moet binnen twee weken na afloop van elke maand schriftelijk opgave verstrekken aan het hoofd van de dienstkring Waddenzee-West van de in die maand gemaakte reizen en de gewonnen hoeveelheid schelpen, gemeten in m³. Voor elke reis wordt gerekend met een vol schip. Ook wanneer in de verstreken maand geen schelpen zijn gewonnen dient daarvan opgave te worden gedaan.
- 21 De opgave dient, met vermelding van winplaats (gerelateerd aan vaarwegmarkering) en losplaats van het gebruikte schip, de naam van het voor de schelpenwinning gebruikte schip en het nummer van de gebruiksovereenkomst, te worden gedaan op de door het dienstkringhoofd goed te keuren staten.
- 22 De toezichthoudende ambtenaren hebben te allen tijde vrije toegang tot alle krachtens deze vergunning in gebruik zijnde winwerktuigen, vaartuigen en inrichtingen. Aan deze ambtenaren moeten alle gewenste gegevens betreffende het werk worden verstrekt en moet de nodige bijstand worden verleend. Hun aanwijzingen ter zake moeten worden opgevolgd.
- 23 Een fotokopie van deze beschikking moet steeds op het voor de schelpenwinning gebruikte vaartuig, werktuig of inrichting, aanwezig zijn en aan de ambtenaren van de Rijkswaterstaat op hun verzoek onmiddellijk ter inzage worden gegeven.

- 24 De vergunninghoudster staat toe dat een door de vergunningverlenende instantie ter beschikking gestelde zogenaamde "Black box" aan boord wordt geplaatst, geïnstalleerd en periodiek wordt afgelezen. De vergunninghoudster is verplicht de aan boord geïnstalleerde Black-box operationeel te doen houden en storingen aan genoemde apparatuur terstond aan het dienstkringhoofd te melden.

Keuze winwerktuig

- 25 Binnen het PKB-Waddenzeegebied is het winnen van schelpen slechts toegestaan met steekzuigers.

Derdenbeding.

- 26 De vergunninghoudster is verplicht toe te laten dat een aangewezen deel van de te ontgronden onroerende zaken wordt ontgrond door één of meer andere aangewezen derden.

ANNEX 3

behorende bij beschikking van 1 maart 1999, nummer DNN 1999/1533

Verdeling hoeveelheden over vergunningsaanvragers

In de Landelijke Beleidsnota is aangegeven, dat in een periode van 6 jaar (2 vergunningperiodes) geleidelijk wordt toegewerkt naar de situatie, dat per schelpenwinvaartuig een gelijk deel van de totaal te winnen hoeveelheid wordt gegund. Dat wil zeggen dat na 6 jaar, dus in het 7^e vergunningsjaar, de "bestaande rechten" van de Vereniging van Nederlandse Schelpenvissers geheel zijn afgebouwd en er voor ieder winvaartuig een gelijke hoeveelheid beschikbaar is.

Voor het Waddengebied (t/m 3 mijlszone) zijn de volgende aanvragen ingediend:

Vergunningsaanvrager	Aangevraagde hoeveelheden per jaar in m ³	Aantal schepen
Vereniging van Nederlandse Schelpenvissers	180.000	3
Van der Endt - Louwerse B.V.	52.500	1
Visserijbedrijf "De Rousant"	30.000	1
Isoschelp N.V.	20.000	1
Seashell N.V.	20.000	1
Endy B.V.	10.000	1
Totaal aangevraagd	312.500	8

Blijkens de Landelijke Beleidsnota is voor dit gebied beschikbaar een hoeveelheid van 210.000 m³. Dat betekent dat op basis van de huidige aanvragen in de eindsituatie per winvaartuig 26.250 m³ beschikbaar is.

Uit vorenstaand overzicht blijkt echter dat de behoefte van 3 aanvragers lager dan dit gemiddelde ligt, waardoor de hoeveelheid voor de overige winvaartuigen op 32.000 m³ ((210.000 - 50.000)/5) zou kunnen worden gesteld. Dat is echter weer meer dan de aanvraag van "De Rousant". De hoeveelheid voor de winvaartuigen van de VNS en Van der Endt-Louwerse B.V. kan daardoor op 32.500 m³ ((210.000 - 80.000)/4) worden gesteld.

De hoeveelheid van de V.N.S. moet dus in 6 jaar (= 7 stappen) worden afgebouwd van 180.000 m³ naar 97.500 m³ (3 x 32.500), wat neerkomt op een jaarlijkse afbouw van 11.786 m³. Dat geeft het volgende beeld.

Af-/opbouwschema

Jaar	totaal beschikbaar	rechten V.N.S.	over	maximum bereikt	door schepen	overig aantal schepen	uit te geven per schip
1999	210.000	168.214	41.786			5	8.357
2000	210.000	156.429	53.571	10.000	1	4	10.893
2001	210.000	144.643	65.357	10.000	1	4	13.839
2002	210.000	132.857	77.143	10.000	1	4	16.786
2003	210.000	121.071	88.929	10.000	1	4	19.732
2004	210.000	109.286	100.714	50.000	3	2	25.357
2005	210.000	97.500	112.500	80.000	4	1	32.500

Afgerond naar honderdtallen leidt dit voor de komende vergunningperiode (1999 t/m 2001) tot het volgende resultaat.

Totale wingebied

Vergunningsaanvrager	1999	2000	2001
Vereniging van Nederlandse Schelpenvissers	168.000	156.400	144.800
Van der Endt - Louwerse B.V.	8.400	10.900	13.800
Visserijbedrijf "De Rousant"	8.400	10.900	13.800
Isoschelp N.V.	8.400	10.900	13.800
Seashell N.V.	8.400	10.900	13.800
Endy B.V.	8.400	10.000	10.000
Totaal	210.000	210.000	210.000

In de Waddenzee (PKB- gebied) mag een totale hoeveelheid van maximaal 90.000 m³/jaar aan schelpen worden gewonnen. Alle aanvragers hebben belang bij winning in dit gebied en kunnen dan ook aanspraak maken op een evenredig deel (90/210) van de hier beschikbare hoeveelheid. Afgerond naar honderdtallen geeft dit voor de komende vergunningperiode het volgende resultaat.

Pkb-gebied

Vergunningsaanvrager	1999	2000	2001
Vereniging van Nederlandse Schelpenvissers	72.000	66.900	62.100
Van der Endt-Louwerse B.V.	3.600	4.700	5.900
Visserijbedrijf "De Rousant"	3.600	4.700	5.900
Isoschelp N.V.	3.600	4.700	5.900
Seashell N.V.	3.600	4.700	5.900
Endy B.V.	3.600	4.300	4.300
Totaal	90.000	90.000	90.000

Bij vorenstaande berekeningswijze is uitgegaan van ongewijzigd beleid en van ongewijzigde aantallen aanvragers c.q. winvaartuigen inclusief de gevraagde hoeveelheden gedurende de achtereenvolgende twee vergunningperioden.

Uiteraard zullen gewijzigd beleid en gewijzigde factoren aanleiding geven tot herziening van de berekenwijze.

Er wordt dan ook nadrukkelijk op gewezen dat aan vorenstaande berekenwijze geen rechten kunnen worden ontleend voor wat betreft toedeling voor de tweede vergunningentermijn van 2002 tot en met 2004.

BIJLAGE 4 Black box

In de LBS is aangegeven dat in de nieuwe uit te geven schelpenwinvergunningen verplicht wordt gesteld, dat vergunninghouders moeten accepteren dat Rijkswaterstaat een black box aan boord van het winvaartuig installeert en periodiek afleest. Deze voorwaarde is ook in de vergunningen voor het Waddengebied opgenomen. Om financiële redenen heeft DNN dit niet in de praktijk kunnen uitvoeren. Pas sinds november 2000 zijn alle (5) winvaartuigen voorzien van een black box. De black-box registreert, gekoppeld aan het tijdstip, een aantal scheepsgegevens, te weten:

- Het aan of uit zijn van de hoofdmotor (het varen).
- Het aan of uit zijn van de pompen.
- Het open of dicht zijn van de afsluiters.
- De plaats van het winvaartuig op zee door middel van het Global Positioning System (GPS).

Met behulp van de black box kan dus gecontroleerd worden of het winvaartuig conform de vergunningsvoorwaarden in het toegestane wingebied heeft gewonnen en/of dit op een geconcentreerde wijze is geschied. Er zal dan geen discussie meer kunnen ontstaan tussen RWS en de vergunninghouder omtrent een vermeende overtreding. RWS kan aan de hand van de geregistreerde gegevens de ernst van de overtreding bekijken en overwegen of en hoe de overtreding bestraft zal worden. De black box-gegevens kunnen, na installatie van een antenne, 24 uur per dag on-line (bijvoorbeeld op het kantoor van de dienstkring) gevolgd worden. De installatiekosten van een dergelijke antenne zijn echter hoog en dienen afgewogen te worden tegen het nut. Het kan een meerwaarde hebben omdat op kantoor steekproefsgewijs gecontroleerd kan worden wat er op zee gaande is. Er hoeft dan minder vaak aan boord gegaan te worden om de gegevens af te lezen. Momenteel is nog niet te overzien welke gegevensstroom black boxregistratie geeft en welke personele inzet dat vergt. In de loop van 2001, wanneer de black boxen voor het eerst actief zijn, zal dit duidelijker worden. Ook ten aanzien van deze gegevensstroom kan steekproefsgewijze controle volstaan.

BIJLAGE 5 Zeevisserij

De Nederlandse beroepsvissers brengen jaarlijks ruim 400 miljoen kilo vis en schelpdieren aan land. De helft daarvan bestaat uit haring, makreel en horsmakreel. De zeevisserij voorziet binnen- en buitenland van vis en schelpdieren. De Nederlandse zeevisserijvloot bestaat uit ruim 450 kotters en 13 vriestrawlers. De vloot is, naar Europese maatstaven, vrij klein. Toch kunnen de vissers het aantal schepen nauwelijks uitbreiden. Voor elke kotter of trawler hebben ze namelijk een licentie (vergunning) nodig. De vergunningvereiste duidt op een gedegen regelgeving en vergunningstelsel die door zowel de Europese Unie (EU) als door de landelijke regering aan de vissers zijn opgelegd. [LNV 1997]

Zomaar ergens je netten uithangen kan al lang niet meer. De zeevisserij is gebonden aan vele regels. De meeste daarvan zijn afkomstig van de EU, die zich al veertig jaar met deze sector bemoeit. In 1993 hebben de Visserijministers van de Unie het 'Gemeenschappelijk Visserijbeleid' weer voor tien jaar vastgesteld. Voor het eerst wordt er rekening gehouden met de zee als natuurgebied. Maar de EU wil ook graag dat de vissers in de toekomst voldoende gezonde vis kunnen blijven vangen en daarmee een goede boterham verdienen. Hierdoor zijn regels in het leven geroepen omtrent het quotum dat vissers mogen vangen en over gebiedbeperkingen waar ze deze vis vangen. Slechts een beperkt aantal kotters mag vissen in de zone tussen de kust en twaalf mijl uit de kust. In deze twaalfmijlszone paren veel vissen, leggen de wijfjes hun eieren en groeien de jongen op. Het gevolg is ook dat er op bepaalde dagen van het jaar en met bepaalde netten niet mag worden gevist. [LNV 1997]

Hoeveel vis de Europese vissers in een bepaald jaar mogen vangen, hangt af van de Visserijministers van de EU. Deze stellen jaarlijks in december per vissoort de Total Allowable Catch (TAC), maximale hoeveelheid vis voor het daaropvolgende jaar, vast. Elke EU-lidstaat krijgt vervolgens per vissoort een nationaal quotum of vangsthoeveelheid toegewezen. De ministers baseren de TAC's op adviezen van visserijbiologen die rekening houden met het zogenoemd 'veilig biologisch minimum' en de verdeling van de vissen over de diverse leeftijden. [LNV 1997]

Het gevolg van deze quotumverdeling is dat elke zeevisser in Nederland per jaar per vissoort een werd quotum toegewezen. De overheid nam hierdoor als het ware de beslissingen binnen hun bedrijf. De Nederlandse regering vond, dat niet de overheid maar de vissers zelf de beslissingen in hun bedrijf moesten nemen en nam een aantal maatregelen, die goed uitpakt. Het gevolg van de maatregelen was dat de quota niet meer worden overschreden en er blijkt minder controle nodig. Ook ontstaat er een evenwicht tussen visvangst en de natuur. [LNV 1997]

Zeedagenregeling

Één van de maatregelen is de zeedagenregeling. Bij deze regeling mogen de vissers maar een bepaald aantal dagen op zee doorbrengen om de toegestane hoeveelheid vis te vangen. Ze bepalen zelf met welke vaartuigen ze op welke dagen varen. Het aantal zeedagen is zo vastgesteld, dat de hoeveelheid vis die de vloot die uitvaart kan vangen, overeenkomt met de hoeveelheid vis die mag worden gevangen. [LNV 1997]

Vissen in groepen

Ook de vissers waren de grote invloed van de overheid beu. Door het vissen in groepen kunnen ze wat flexibeler met de regels omgaan. Sinds 1993 werken de kottersvissers samen in acht groepen met een ledental dat varieert van 15 tot meer dan 100 vissers. De besturen van deze groepen beheren de quota van de groepsleden en zorgen ervoor dat de vissers hun vangst gespreid over het jaar aanvoeren. De vissers ontvangen hierdoor een hogere prijs voor hun vis. Bij overtreding van de afspraken, zoals meer vissen dan het quotum toestaat of de vis buiten de visafslag om verkopen, leggen de groepsbesturen hun leden een boete op. Uit een evaluatie uit 1996 blijken de groepen goed te voldoen. Door samen te werken

benutten de vissers hun quota beter; hun inkomen is beter over het jaar gespreid en ze houden zich goed aan de regels, terwijl er minder controle nodig is. Bijkomend voordeel is dat de vissers met elkaar moeten samenwerken. [LNV 1997]

Quotumflexibiliteit

De groepen spelen ook een belangrijke rol bij de verdeling van de quota. Vissers kunnen makkelijker extra quotum huren of een deel van hun quotum verhuren. De groepsbesturen bemiddelen hierin. De quotumverdeling gaat als volgt. De minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) kent op 1 januari van elk jaar elke visser een eigen quotum toe. Elke visser brengt zijn individuele quotum in zijn groep. Het groepsbestuur stelt op basis van de quota van de leden een visplan voor het betreffende jaar op. Met dit visplan in de hand bepaalt elke visser hoeveel vis hij dat jaar van een soort denken te kunnen aanvoeren. Iedere vissers weet eind januari/begin februari hoeveel vis hij dat jaar mag vangen en hoeveel dagen hij op zee mag blijven. Want het groepsbestuur kent op basis van de vangsthoeveelheden zeedagen toe aan haar leden. Wanneer een visser zijn toegekende quotum niet binnen jaar kan opvissen zorgt het groepsbestuur dat het resterende quotum aan een ander lid wordt verhuurd. [LNV 1997]

De zeevisserij en de controle

De vele regels brengen strenge controles met zich mee. De activiteiten van vissers strekken zich dag en nacht uit over een groot gebied, dat niet continu gecontroleerd kan worden. Voor de inzet van de beperkte controlemiddelen betekent dit, dat er noodzakelijkerwijs een keuze moet worden gemaakt met betrekking tot het zwaartepunt van de controle. Nederland heeft het accent liggen bij de aanlandingscontrole, en in mindere mate bij de controle op zee. Dit vindt zijn praktische uitwerking in het feit dat de zogenaamde "Biesheuvel"-groepen toezien op hun eigen leden. De besturen letten er met name op of hun leden niet meer vangen dan is toegestaan. Alle groepsvissers (kotters) zijn verplicht hun vis te veilen. Op de veiling wordt de vangst geregistreerd en gewogen. De visafslagen verstrekken de vangstgegevens aan de groepen. Deze vergelijken ze met de gegevens van de vissers zelf. De groepsbesturen houden de vissers op de hoogte van de vangsten van hun collega's. Meer vangen dan is toegestaan treft de hele groep. De sociale controle is sterk.

De overheid ziet er op toe dat de vissers nationaal gezien niet teveel vangen en dat ze geen vis aanvoeren buiten het quotum om. De Algemene Inspectiedienst van het Ministerie van LNV controleert dit, maar in mindere mate op zee.

Een middel dat hierbij ter ondersteuning wordt gebruikt is een centraal marktinformatiesysteem. Dit systeem registreert hoeveel van welke vissoort wanneer aan land komt. Alle belanghebbenden hebben inzicht in dit systeem. [LNV 1997]

Nederland heeft destijds als enige lidstaat gekozen voor een systeem van individueel overdraagbare quota (ITQ). De achterliggende reden hiervoor is de Nederlandse visie, die uitgaat van de visserij als vooral ook economisch gestuurde bedrijfstak, en waarbij de optimale benutting van de aan Nederland toegestane vangstrechten wordt overgelaten aan de sector zelf, uiteraard binnen de kaders van duurzaamheid en biologie van het Europese visserijbeleid. De waarde van visserijrechten en -licenties in Nederland bedraagt momenteel ongeveer 2,5 miljard gulden. Alhoewel er in de beheerssystemen van enkele lidstaten elementen voorkomen die, tegen het licht van de Nederlandse situatie, eveneens een vermogensrechtelijk karakter hebben, bestaan tegen een beheerssysteem gebaseerd op individueel overdraagbare quota in andere lidstaten op verschillende gronden bezwaren. Het gaat daarbij om het principiële bezwaar dat het gebruik van publieke natuurlijke hulpbronnen wordt gereguleerd via privaatrechtelijke vermogensrechten en om de potentiële concentratie van economische belangen. Met het oog op deze verhandelbaarheid zouden de beheerssystemen in de lidstaten eigenlijk gelijkwaardig moeten zijn. Dit betekent het introduceren in de beheerssystemen van de lidstaten van zelfstandig overdraagbare vermogensrechten. De wijze waarop de lidstaten hun nationale quota beheren is echter

nationale competentie. Dientengevolge worden deze nationale quota momenteel door de lidstaten op geheel verschillende wijze beheerd. [LNV 1999]

In de kustwateren worden veel vissen en schelpdieren gevangen. Het gaat hier dan over garnalen, mosselzaad of kokkels of kweken mosselen en oesters op percelen in het water. De Waddenzee, het Nederlandse gedeelte van Dollard en Eems, de Ooster- en Westerschelde, het Grevelingenmeer en de Voordelta vallen onder de kustvisserij. De kustvissers hebben weinig te maken met EU-verordeningen. Nederland stelt eigen regels op, gebaseerd op de Visserijwet. De doelstelling van die wet luidt: 'bevorderen van een doelmatige bevissing'. Dit wordt onder meer bereikt door visstandbeheer en regels waardoor de visserij de natuur niet schaadt. De overheid is als eigenaar van de kustwateren ook partij. De staat verhuurt aan de vissers namelijk schelpdierpercelen. [LNV 1997]

De Oosterschelde, de Voordelta en de Waddenzee zijn natuurgebieden. Verschillende vissoorten, waaronder de schol, paren er. De jonge vissen groeien er op. Mensen mogen er komen, mits de natuur er niet onder lijdt. Dat geldt ook voor vissers. Schaadt de visserij de natuur toch, dan nemen de vissers zelf maatregelen. De overheid legt in het uiterste geval dwingende regels op. In jaren met weinig voedsel voor vogels worden de schelpdieren verdeeld tussen vogels en vissers. De regering stelt die 60% veilig door bepaalde gebieden af te sluiten of quota in te stellen. [LNV 1997]

Wie op garnalen wil vissen heeft een vergunning nodig. Slechts 200 vissers hebben een dergelijk bewijs. Hiervan mogen er maar 90 in de Waddenzee vissen. De overige vissers zetten hun boomkorren (vismetten) uit in de kustwateren of op volle zee. Voor het vissen in de twaalfmijlszone bestaat een speciale registratie. Deze maatregelen zijn genomen om de natuur te sparen. Het aantal vergunningen is gekoppeld aan een maximum om een beheersbare situatie te houden. Een nieuwe garnaalvissende partij kan pas op de markt komen op het moment dat er een andere verdwijnt. [LNV 1997]

De vissers zetten per jaar ongeveer 8 miljoen kilo garnalen aan de wal wat bijna 2% van de totale Nederlandse aanvoer van vis is. De garnalenvisserij brengt weinig schade toe aan het milieu. Garnalen worden maar ongeveer twee jaar oud. Zij zorgen tijdens hun leven voor heel veel jonge garnalen. Daardoor is er geen gevaar voor overbevissing. [LNV 1997]

BIJLAGE 6 Beladingsmeter

Ladingmeters en ijkgegevens

Date: Fri, 15 Aug 1997 10:12:36 +0200

VAART-bericht van: Paul van Erven Dorens

Beste discussiegenoten, Electronische beladingsmeters, zoals van Sygo, TAB en anderen werken met 6 druksensoren in het vlak van het schip, die ter plekke de druk en daarmee de diepgang bepalen. Druksensoren zijn ongelofelijk nauwkeurig en overtreffen gemakkelijk het aflezen van de diepgangmerken. Als men de lading per ton wil afrekenen is het heden nodig om de merken te lezen en aan de hand van een gewaarmerkte diepgangstabel het displacement te bepalen. Om met een electronische beladingsmeter het displacement te bepalen, dient er eveneens een diepgangstabel in een computer gebracht te worden. Willen we nu aan de hand van de gegevens van de computer, hetzij via diepgang en gewaarmerkte tabel, hetzij via een formule in de computer, het displacement bepalen om daarmee een rekening te schrijven voor het aantal tonnen transport, dan krijgen we te maken met het NMI, het vroegere IJkwezen. Sensoren, computer en software moeten beveiligd zijn tegen onrechtmatige veranderingen en op de computer dient duidelijk aangegeven te zijn de nauwkeurigheid van de meting in eenvoudige begrippen als procenten of tonnen. Vooralnog heeft alleen Sygo een type certificaat verkregen. Om werkelijk te kunnen afrekenen aan de hand van gegevens van de electronische beladingsmeter dient ook het schip geijkt te worden en dient er op regelmatige tijden (1 of 2 jaar) een controle plaats te vinden. Het NMI heeft laten weten, dat de controle wordt uitgevoerd tijdens het laden van een schip met geijkte lading. Zolang een dergelijke meting niet is verricht zijn de electronische beladingsmeters niet geschikt voor handelsdoeleinden. Dit lijkt mij een kostbare zaak en volgens mijn weten is er nooit een schip met geijkte lading beladen en zijn dus alle beladingsmeters, inclusief Sygo, niet geschikt voor handelsdoeleinden. Ik vind dat jammer, omdat schippers weten, dat ze soms meer tonnen moeten vervoeren dan waarvoor betaald wordt. De beladingsmeter zou een oplossing zijn. Gaarne reacties! Paul van Erven Dorens, InnovatieCentrum.

[www.vaart.nl/forum/vrt9733.htm]

Ladingmeters en ijkgegevens

Date: Fri, 15 Aug 1997 21:56:53 +0200

VAART-bericht van: "Pauwels Erik"

Beste discussiegenoten, beste Paul, Als cementtankvaarder zijn elektronische ladingmeters in onze branche een veelgebruikt instrument geworden, dikwijls om ons van de concurrentie te onderscheiden. We werken regelmatig met deelladingen die op verschillende bestemmingen/silo's geladen en/of gelost moeten worden. Deze deelladingen kunnen dikwijls niet in een keer worden geladen, omwille van beperkingen in de constructiesterkte van de schepen. Dit vraagt per reis meerdere metingen, om de juiste hoeveelheid per kwaliteit te bepalen. De metingen worden meestal uitgevoerd door onopgeleide -laat staan erkende- "ijkmeesters" die met een beperkte ervaring het dode punt in de golven gaan opzoeken. Dit zesmaal per meting, om vervolgens aan de hand van de meetbrief de hoeveelheid te bepalen. Deze meetbrief (gewaarmerkte tabel) is een theoretische berekening die bij mijn weten niet getoetst wordt met het beladen van het schip met een geijkte lading. Men zou dus in principe de lijn kunnen doortrekken en ook de juistheid van de meetbrief in vraag kunnen stellen! Het is in het belang van alle partijen, dat de metingen zojuist mogelijk zijn en op een snelle, efficiënte wijze geschieden. In deze optiek komt de elektronische ladingmeter vanzelfsprekend als winnaar uit de bus. Vooral omdat de wetgeving deze technologische evolutie niet volgt, maar ook omdat erkende ijkmeesters in dienst van het NMI zich hierdoor bedreigd voelen, komt er weinig schot in. Zeker in België niet. Toch wel een spijtige zaak

voor de binnenvaart. Zou er in de toekomst een koppeling kunnen gemaakt worden met een analyse van het water waarin op gegeven moment de meting wordt uitgevoerd, en de afwijking ervan ten opzichte van het wederom theoretische zoetwater in de berekening, dan hebben we toch een quasi-perfect systeem!? Zoals u weet geven vervuild, brak of zout water een andere uitkomst. Ik ben te weinig techneut om op deze problematiek een antwoord te kunnen geven, noch wat betreft het beveiligen tegen onrechtmatige veranderingen in de beladingscomputer, maar vandaag de dag mag dit toch geen probleem meer opleveren? Een oplossing hiervoor zou het imago van de binnenvaart ten goede komen en de geloofwaardigheid van scheepsmetingen bij verladers en hun klanten verbeteren. Beleidsmedewerkers, een reactie? Pauwels Erik MctS AVISO.
[www.vaart.nl/forum/vrt9733.htm]

Electronische ladingmeters

Date: Tue, 26 Aug 1997 14:18:17 +0200

VAART-bericht van: "Pauwels Erik"

Een electronische ladingmeter is een prachtig werkinstrument, vooral als er met deelladingen wordt gewerkt, maar ook wanneer er bv. op een bepaalde diepgang moet worden afgeladen, en de optimalisatie hiervan. Wij varen hoofdzakelijk binnenlands, dus mijn ervaring is als dusdanig beperkt. In België is er een terughoudendheid zowel van verladers- als van ontvangerskant omwille van een gebrek aan (eigen)ervaring maar vooral omdat er geen wettelijke basis/precedenten bestaan voor het electronisch opmeten van binnenschepen. Bij calamiteiten zou het juridisch gezien een betwistbare meting zijn. Zo denkt men althans. Feit is dat enkel SYGO een ontheffing heeft bekomen, en enkel voor Nederland. Om een meer algemene erkenning te bekomen, lijkt het me echter nuttig dit uit te breiden tot op Europees niveau, liefst voor meerdere systemen/producenten. Het kan toch niet zijn dat omwille van een bepaalde onzekerheid inzake gewichtsbepaling voor een andere modus wordt gekozen! Vandaag de dag is het echter voor velen een (te) duur gadget dat de kostprijs van het transport nadelig beïnvloedt. In Nederland is de hele RCT-vloot ermee uitgerust tot bij mijn weten algemene tevredenheid van zowel de (Nederlandse) cementindustrie, als van hun klanten. Wat betreft het voorstel van Paul, wil ik in ieder geval mijn medewerking toezeggen, alleen weet ik niet zo precies welke doelstellingen het NNI nastreeft, daarom graag meer info. Wordt vervolgd! Groetjes, Erik Pauwels [www.vaart.nl/forum/vrt9735.htm]

BIJLAGE 7

Rendabiliteit van 3 verschillende winvaartuigen

